

De passies rond Pasen

Rudolf Hunnik

Dinsdag 28 maart 2023 om 15:53

Rondom Pasen staat het lijdensverhaal van Jezus Christus centraal in de meeste passieconcerten. Bekende uitvoeringen zijn de oratoria 'Matthäus Passion' en 'Johannes Passion' van Johann Sebastian Bach. Stichting Laren Klassiek, Dudok Ensemble en de Nederlandse Bachvereniging zijn weer van de partij.

LAREN Voor het eerst sinds de oprichting in 2006 brengt Stichting Laren Klassiek in de St. Jansbasiliek niet de 'Matthäus Passion' maar de 'Johannes Passion' van Bach. Uitgevoerd door het Amsterdam Baroque Orchestra en Choir onder leiding van Ton Koopman.

Leo Janssen, bestuurslid van de stichting: „Het lijkt een stijlbreuk, maar er was vraag naar de 'Johannes Passion'. We kregen ook de unieke kans een uitvoering te programmeren met dirigent Ton Koopman en zijn ensemble met een topcast aan solisten.” Op de vraag waarom de 'Matthäus' populairder lijkt dan de 'Johannes', zegt Janssen dat dit oratorium gevat is in een stevige traditie.

Hij vergelijkt de werken. „De 'Johannes Passion' beschrijft het lijdensverhaal van Jezus uit de optiek van de discipel Johannes. De ruggengraat vormen de hoofdstukken 18 en 19 uit het Evangelie van Johannes uit de Bijbel. De 'Johannes Passion' is minder beschouwend en korter dan de 'Matthäus'. Het accent in deze passie ligt niet zozeer op het lijden en Christus' smartelijke dood, maar eerder op zijn goddelijkheid.”

„Ook is de 'Johannes' dramatischer. De rechtbankverslaggeving als Jezus wordt gevangen en voorgeleid wordt aan Kalifas en Pilatus is geweldig. Bovendien zijn de dialogen van het volk in de koorwerken veel feller.”

Janssen kijkt uit naar de het optreden van de verschillende solisten die hij van wereldklasse vindt. „ Zoals sopraan Hana Blazikova, mijn favoriet, tenor Tilman Lichdi. We hopen dat met deze hoge kwaliteit aan musici de Basiliek weer helemaal vol zal zitten.”

Dudok Ensemble

Het Hilversumse Dudok Ensemble brengt, onder leiding van dirigent Anthony Scheffer, traditiegetrouw Bachs 'Matthäus Passion' in de Grote Kerk in Hilversum.

Dit ensemble, dat opgericht is in 1999 door dirigent Johan Rooze, bestaat uit (semi-)professionele musici en geschoolde amateurs. Floor Hennekes maakt als alt al vele jaren deel uit van het ensemble.

„Ik heb bij 'Dudok' als koorlid heel vaak de 'Matthäus' gezongen met verschillende dirigenten." Zij vindt dat de jonge dirigent Anthony Scheffer iets nieuws toevoegt aan de uitvoering van dit oratorium.

„Opvallend is dat de dirigent met vaart het verhaal zal brengen. Een theatrale uitvoering: overweldigend, maar ook intiem. Dat meeslepemde lijdensverhaal van Jezus laat hij horen in vele facetten van mens zijn: liefde, verraad, schuld en hoop."

„Anthony deed vorig jaar iets nieuws wat ik nog nooit had gehoord. In het prachtige duet tussen de alt en sopraan 'So ist mein Jesus nun gefangen' laat hij in de orkestbegeleiding door specifieke accenten al dreiging horen die wordt versterkt door de uitroepen van koor II: 'Laßt ihn! Haltet! Bindet nicht!'. Daarmee wordt nadrukkelijk koers gezet naar het daaropvolgende koorwerk: 'Sind Blitze, sind Donner in Wolken verschwunden?' Wat een vondst."

„Als zanger word je dan opeens geraakt door iets nieuws bij fragmenten die je al vaak gehoord of gezongen hebt. De dirigent nodigt ons als ensemble en ook het publiek vol enthousiasme uit Bachs meesterwerk weer als nieuw te ervaren."

Nederlandse Bachvereniging

Vorig jaar vierde de Nederlandse Bachvereniging het honderdjarig jubileum van de 'Matthäus Passion' in Naarden. Dit jaar worden het orkest, met solisten en het Kampen Boys Choir geleid door de Japanse dirigent Masato Suzuki.

Artistiek assistente Marloes Biermans blikt terug: „Allereerst waren we heel erg blij dat we het honderdjarig jubileum überhaupt konden vieren. De twee jaar daarvoor konden we, vanwege coronamaatregelen, geen passieuitvoering voor publiek brengen. Het was echt hartverwarmend om weer een bomvolle kerk in Naarden te zien. Onze musici hebben hun hart opgehaald, muziek maak je toch voor publiek. En dan was er natuurlijk die geweldige muziek, geleid door Shunske Sato, die het dirigeren combineerde met vioolspelen."

Masato Suzuki

Dirigent Masato Suzuki neemt dit jaar het stokje over van Shunske Sato. „Masato Suzuki is net als Shunske Sato een van de jonge, talentvolle barokdirigenten van dit moment. Hij is heel veelzijdig. Hij dirigeert, speelt orgel én klavecimbel en

componeert. Dat hij musicus is, is misschien niet verrassend, zijn vader is Masaaki Suzuki is oprichter en leider van Bach Collegium Japan.”

„Als tiener vergeleek Masato al verschillende 'Matthäus-uitvoeringen' met elkaar en bedacht hij welke hij zelf het mooiste vond. Hij heeft veel ideeën over de 'Matthäus', maar staat tegelijkertijd erg open voor wat het ensemble hem brengt; een mooie wisselwerking. Hij zegt: 'Soms word je bij een repetitie of concert ineens geraakt door een bepaald detail of accent, alsof je door de bliksem bent getroffen'.”

Voor zover Biermans weet stelt dirigent Masato, volgens standaard, het orkest voor op en de zangers achterin. „De solisten zingen zoals bij ons gebruikelijk mee in de koordelen. Masato houdt erg van deze opzet, met minder zangers komt de tekst volgens hem beter tot zijn recht.”

Intussen heeft Biermans de 'Matthäus' vele malen gehoord. „Toch maak ook ik mee dat iets me ineens diep raakt. Zo werd ik vorig jaar erg geraakt door de felheid in de tutti-delen. Shunske Sato vroeg het koor om niet per se alleen mooi te zingen, bijvoorbeeld in 'Lass ihn kreuzigen'. Dat kan natuurlijk eigenlijk ook niet mooi zijn, het koor verbeeldt een opgehitste menigte die iets afschuwelijks vraagt. Dat had echt effect wat mij betreft. Het raakte me diep.”

Waar en Wanneer

'Johannes Passion' van J.S. Bach, Amsterdam Baroque Orchestra en Choir o.l.v. Ton Koopman, 2 april, 15.00 uur, Sint Jansbasiliek, Laren. Kaarten via larenklassiek.nl. 'Matthäus Passion' van J. S. Bach, Dudok Ensemble o.l.v. Anthony Scheffer, o.a. 1 april, 15.30 uur, Grote Kerk, Hilversum. Kaarten via dudokensemble.nl. 'Matthäus Passion' van J. S. Bach, Nederlandse Bachvereniging o.l.v. Masato Suzuki, o.a. op 2, 5, 6, 7 en 8 april, Grote Kerk, Naarden. Kaarten via bachvereniging.nl.